

A debreczeni pénzüntételek 1904. évi állapota.

Pénzüntézet	Részvény tőke	Tartalék alapok	Nyugdíj alapok	Takarék betétek	Váltó tárca	Visszszá- mitolás	Előlegek, köt- vény-kölcsö- nök, számla adósok	Jelzálog- kölesonok	Kezelési költségek	1904. évi tisztá nye- reség	Részvé- nyenkénti osztalék
Debreczeni első takarékpénztár	1.200,000	2.371,857	184,000	16.747,646	8.325,853	3.118,750	5.446,159	9.177,880	103,648	303,969	20 0/0
Ipar és kereskedelmi bank	300,000	210,566	—	3.738,019	3.076,544	1.154,195	1.461,651	—	49,987	43,335	5 0/0
Takarék és hitelintézet	200,000	143,057	33,782	2.319,566	1.954,880	295,730	701,430	428,862	25,510	35,983	7 0/0
Alföldi takarékpénztár	400,000	178,590	21,000	3.204,434	2.372,569	259,372	729,627	876,200	36,761	36,835	6 0/0
Közgazdasági bank	40,000	214,000	38,000	3.235,423	2.693,742	579,689	1.157,758	703,084	3164	67,864	7 0/0

Megjegyzem, hogy Debreczen sz. kir. város területén hét szövetkezet működik és valamennyi egészséges közgazdasági fejlődést mutat.

Az osztrák-magyar bank debreczeni fiókjának műveletei 1904. évben.

Fiókiintézet	Váltak, warantok és értékpapírok összeszámito- lása	Engedélyezett kölcsönök kézi záloga	Kiallított utalvá- nyok	Külföldi piacokra szóú váltók vétele, lejáró értékpapírok és szelvények be- váltása, biz. üzle- tek, záloglevelek vétele, eladása	A műveletek ösz- szége	Nyers jövedelem	A kezelés költ- ségei, továbbá adók, állami il- letek és egyéb kiadások	A műveletek ered- ménye	
								nyereség	veszteség
k o r o n á k b a n									
Debreczen sz. kir. város	29.278,940—	1.407,800—	431,688—	205,165—	31.323,543—	216,256,45	97,481,08	118,775,37	—

Debreczeni m. kir. dohány-gyár forgalma és gyártása 1904. évben.

Az 1904. évben eladás alá került dohánygyártmányok		Feldolgozott dohány		A munkások száma			Munkások átlagos napi keresete		
Mennyiség, faj és eladási érték	korona	mennyiség kg.	értéke korona	férfi	nő	összesen	férfiaknál	nőknél	
							korona	kor.	
Hazai csomagocská	2.623,000 drb	209,840	8.292,965	6.301,000	167	1100	1267	1,80	1,20
» 100 grammos	102,600 »	2.697,600	adatok nem érkeztek						
Kapa csomagocská	60.930,000 »	4.874,460	»	»	»	»	»	»	»
» 100 grammos	48,000 klg.	1.271,400	»	»	»	»	»	»	»
Debreczeni csomagocská	2.482,000 drb	148,920	»	»	»	»	»	»	»
Magyar I. »	17,994,000 »	1.079,040	»	»	»	»	»	»	»
» II. »	127.549,000 »	7.652,940	»	»	»	»	»	»	»
Limito II. »	1.768,000 »	141,440	»	»	»	»	»	»	»
Legfinomabb magyar szivarkadoh.	11.692,000 »	1.636,880	»	»	»	»	»	»	»
Középfinom magyar pipadohány csomagocská	1.836,000 »	116,400	»	»	»	»	»	»	»
Középfinom magyar pipadohány 100 grammos	14,550 klg.	3.927,200	»	»	»	»	»	»	»
Magyar szivarka	196.360,000 drb	146,880	»	»	»	»	»	»	»
Virginia	139.230,000 »	2.784,600	»	»	»	»	»	»	»
Dohánylúgviz kivonat	2118 kgr.	3250	»	»	»	»	»	»	»
Összesen:	26.660,790	8.292,965	6.301,000	167	1100	1267	1,80	1,20	

A m. kir. dohánybeváltó hivatal forgalma.

A debreczeni m. kir. dohánybeváltó hivatal körzetében az elmúlt 1904 évben 36 község, illetve önállósított pusztaán 193 dohánytermelő, összesen 3969 hold 117 □ öl területet ültetett be dohánynyal.

Ezen területről a debreczeni m. kir. dohánybeváltó hivatal raktárába szállított:

debreczeni fajdohány	24,562 mm.
kapadohány	2741 „
Összesen	27,303 mm.

mely dohányért beváltási ár fejében 993,417 kor. 14 fillér fizettetett ki a termelőknek.

Debreczen sz. kir. város területén és pusztáin összesen 31 termelő 869 hold 117 □ öl területet ültetett be dohánynyal, mely területen 5053 mm. termett 187,134 korona 36 fillér értékben.

Megemlítem, hogy a debreczeni m. kir. dohánybeváltó hivatalnál leginkább téli, tavaszi és nyári időszakban a szükséghez képest 30—300 női munkás és január, február hóban 60 férfi munkás talált alkalmazást és munkát, kiknek napszám fejében összesen 45,909 kor. 87 fillér napszámot fizetett a hivatal.

Termény- és áruraktár 1904—5. évi záró-számadása.

Tartozik	korona		Követel	korona	
	f.	f.		f.	f.
Igazgatóság és tiszti fizetések	16,760	—	Raktári bérekért	46,968	38
Üzleti általános költségek	1777	63	Különféle kezeléseikért	23,990	85
Felhasznált zsákok és eszközök	143	59	Kamatokért	8362	37
Adóért	9174	72	Föld haszonbérért	90	—
Épületek fentartása	2122	79			
Szárnyvasut javítása	102	78			
Értékcsökkentési t. leírásra	—	—			
2% az épületek után	3267·59	3863			
4% a szárnyvasut után	595·87	—			
Egyenleg, mint 1904—5. évi haszon	45,466	60			
	79,411	60		79,411	60

Megemlítem itt, hogy a beraktározott 207,307 mm. és a kiraktározott 192,665 „

tekintélyes árumennyiségnek akadálytalan és szakszerű forgalmával a termény- és áruraktár részvénytársaság városunk kereskedelmi és gazdasági érdekeit kellően szolgálta. A kivétel 1904 évben kielégítő volt, amennyiben nagy mennyiségű rozst helyeztünk el Sziléziában, Morvaországban és az alsó-ausztriai tartományokban. A buzakészletet jobbra a helyi István-malom-társulat vásárolta meg és őrlötte fel.

Mértékhitelítés.

A mértékhitelítő hivatal, mely egy mérnök vezetése alatt áll, az év folyamán ürmértékeket, hordót stb. hitelesített összesen: 5269 darab tárgyat.

Miután a felek a mérőkészülékek hitelesítéséért fizetnek, ezen a czímen befolyt a házipénztárba 3023 korona hitelesítési díj.

Ipar.

Debreczen sz. kir. város lakosainak legnagyobb része mezőgazdasággal foglalkozván, ipara nem mondható eléggé forgalmasnak, azt azonban szívesen beismerem, hogy Debreczen sz. kir. város iparosai úgy ipari szakképzettségükkel, mint társadalmi műveltségükkel az ország első iparosai között állanak.

Az ipartestület hivatását lelkiismeretesen teljesíti és különösen az idén előállott bérharcok kiegyenlítésével úgy az egyesekre, mint a társadalom békés nyugalmanak biztosítására igen sokat tett. Az ipartestületnek 1948 tagja volt; a tagsági járulék 2 - 20 korona; bevétel 13,161 kor., kiadás 12,104 kor., tiszta vagyona 5343 kor., jótékony alapja 1280 kor., 1904. év végén belajstromozva volt 2874 segéd és 1344 tanoncz, előjárósági ülést tartott a testület 14

izben, elintézt 1822 ügyet, míg a békéltető-bizottság ülésein 155 ügyet intéztek el.

Városunkban szakegyletük van a famunkásoknak,

a kőműves segédeknek,
szabó munkásoknak,

festő „

vas- és fém „

czipész és csizmadia m.
nyomdász m.

sütőmunkásoknak.

Sajnos, hogy a szakegyletekben a szocialisztikus eszmék napról-napra jobban terjednek, még pedig egészségtelen irányban, amit azon tapasztalatom igazol, hogy a munkaszüntetések innen indulnak ki.

Az ipari szakoktatásról a szakiskolák rovatában számolok be.

A debreczeni kézügyesítő iskolába 55 tanuló iratkozott be, de a kitarítás hiányzott, mert számuk az év végére 22-re oiradt le. A megmaradtak szép munkákat készítettek.

A kerületi és egyéb betegsegélyző pénztárak eredménynyel működtek, mint azt az alábbi táblázat mutatja:

A debreczeni pénzüntézek 1904. évi állapota.

Pénzüntézet	Részvény tőke	Tartalék alapok	Nyugdíj alapok	Takarék betétek	Váltó tőreza	Visszeszá- mitolás	Előlegek, kót- vény-kölös- nök, számla adók	Jelzálog- kölcsonók	Kezelési költségek	1904. évi tisztá nye- reség	Részvé- nyenkénti osztalék
Debreczeni első takarékpénztár	1.200,000	2.371,857	184,000	16.747,646	8.325,853	3.118,750	5.446,159	9.177,880	103,648	303,969	20 0/0
Ipar és kereskedelmi bank	300,000	210,566	—	3 738,019	3.076,544	1.154,195	1.461,651	—	49,987	43,335	5 0/0
Takarék és hitelintézet	200,000	143,057	33,782	2.319,566	1.954,880	295,730	701,430	428,862	25,510	35,983	7 0/0
Alföldi takarékpénztár	400,000	178,590	21,000	3.204,434	2.372,569	259,372	729,627	876,200	36,761	36,835	6 0/0
Közgazdasági bank	40,000	214,000	38,000	3.235,423	2.693,742	579,689	1.157,758	703,084	3164	67,864	7 0/0

Megjegyzem, hogy Debreczen sz. kir. város területén hét szövetkezet működik és valamennyi egészséges közgazdasági fejlődést mutat.

Az osztrák-magyar bank debreczeni fiókjának műveletei 1904. évben.

Fiókiintézet	Váltók, warantok és értékpapírok összeszámito- lása	Engedélyezett kölcsonók kézi záloga	Kiállított utalvá- nyok	Külföldi piacokra szóló váltók vétel- lejáró értékpapírok és szelvények be- váltása, biz. üzle- tek, záloglevelek vételle, eladása	A műveletek ösz- szége	Nyers jövedelem	A kezelés költ- ségei, továbbá adók, állami il- letek és egyéb kiadások	A műveletek ered- ménye	
								nyereség	veszteség
k o r o n á k b a n									
Debreczen sz. kir. város	29.278,940—	1.407,800—	431,688—	205,165—	31.323,543—	216,256-45	97,481-08	118,775-37	—

Debreczeni m. kir. dohány-gyár forgalma és gyártása 1904. évben.

Az 1904. évben eladás alá került dohánygyártmányok		Feldolgozott dohány		A munkások száma			Munkások átlagos napi keresete		
Mennyiség, faj és eladási érték	korona	mennyiség klg.	értéke korona	férfi	nő	összesen	férfiaknál	nőknél	
							korona	kor.	
Hazai csomagocska	2.623,000 drb	209,840	8.292,965	6.301,000	167	1100	1267	1-80	1-20
» 100 grammos... .. .	102,600 »	2.697,600	adatok nem érkeztek						
Kapa csomagocska	60.930,000 »	4.874,460	»	»	»	»	»	»	»
» 100 grammos... .. .	48,000 klg.	1.271,400	»	»	»	»	»	»	»
Debreczeni csomagocska	2.482,000 drb	148,920	»	»	»	»	»	»	»
Magyar I. »	17,994,000 »	1.079,040	»	»	»	»	»	»	»
» II. »	127.549,000 »	7.652.940	»	»	»	»	»	»	»
Limito II. »	1.768,000 »	141,440	»	»	»	»	»	»	»
Legfinomabb magyar szivarkadoh.	11.692,000 »	1.636,880	»	»	»	»	»	»	»
Középfinom magyar pipadohány csomagocska	1.836,000 »	116,400	»	»	»	»	»	»	»
Középfinom magyar pipadohány 100 grammos	14,550 klg.	3.927,200	»	»	»	»	»	»	»
Magyar szivarka	196.360,000 drb	146,880	»	»	»	»	»	»	»
Virginia	139.230,000 »	2.784,600	»	»	»	»	»	»	»
Dohánylúgviz kivonat	2118 kgr.	3250	»	»	»	»	»	»	»
Összesen:	26.660,790	8.292,965	6.301,000	167	1100	1267	1-80	1-20	

A m. kir. dohánybeváltó hivatal forgalma.

A debreczeni m. kir. dohánybeváltó hivatal körzetében az elmúlt 1904 évben 36 község, illetve önállóított puszán 193 dohánytermelő, összesen 3969 hold 117 □ öl területet ültetett be dohánynyal.

Ezen területről a debreczeni m. kir. dohánybeváltó hivatal raktárába szállított:

debreczeni fajdohány	24,562 mm.
kapadohány	2741 „
Összesen	27,303 mm.

mely dohányért beváltási ár fejében 993,417 kor. 14 fillér fizettetett ki a termelőknek.

Debreczen sz. kir. város területén és pusztáin összesen 31 termelő 869 hold 117 □ öl területet ültetett be dohánynyal, mely területen 5053 mm. termett 187,134 korona 36 fillér értékben.

Megemlítem, hogy a debreczeni m. kir. dohánybeváltó hivatalnál leginkább téli, tavaszi és nyári időszakban a szükséghez képest 30—300 női munkás és január, február hóban 60 férfi munkás talált alkalmazást és munkát, kiknek napszám fejében összesen 45,909 kor. 87 fillér napszámot fizetett a hivatal.

Termény- és áruraktár 1904—5. évi záró-számadása.

Tartozik	korona		f.	Követel	korona		f.
Igazgatóság és tiszti fizetések	16,760	—		Raktári bérekért	46,968	38	
Üzleti általános költségek	1777	63		Különféle kezeléseikért	23,990	85	
Felhasznált zsákok és eszközök	143	59		Kamatokért	8362	37	
Adóért	9174	72		Föld haszonbérért	90	—	
Épületek fentartása	2122	79					
Szárnyvasut javítása	102	78					
Értékcsökkentési t. leírásra	—	—					
2% az épületek után	3267·59	3863	40				
4% a szárnyvasut után	595·87	—	—				
Egyenleg, mint 1904—5. évi haszon	45,466	60					
	79,411	60			79,411	60	

Megemlítem itt, hogy a beraktározott 207,307 mm. és a kiraktározott 192,665 „

tekintélyes árumennyiségnek akadálytalan és szakszerű forgalmával a termény- és áruraktár részvénytársaság városunk kereskedelmi és gazdasági érdekeit kellően szolgálta. A kivitel 1904 évben kielégítő volt, amennyiben nagy mennyiségű rozst helyeztünk el Sziléziában, Morvaországban és az alsó-ausztriai tartományokban. A buzakészletet jobbra a helyi István-malom-társulat vásárolta meg és őrlötte fel.

Mértékhitelítés.

A mértékhitelítő hivatal, mely egy mérnök vezetése alatt áll, az év folyamán ürmértékeket, hordót stb. hitelesített összesen: 5269 darab tárgyat.

Miután a felek a mérőkészülékek hitelesítéséért fizetnek, ezen a czímen befolyt a házipénztárba 3023 korona hitelesítési díj.

Ipar.

Debreczen sz. kir. város lakosainak legnagyobb része mezőgazdasággal foglalkozván, ipara nem mondható eléggé forgalmasnak, azt azonban szívesen beismerem, hogy Debreczen sz. kir. város iparosai úgy ipari szakképzettségükkel, mint társadalmi műveltségükkel az ország első iparosai között állanak.

Az ipartestület hivatását lelkiismeretesen teljesíti és különösen az idén előállott bérharczok kiegyenlítésével úgy az egyesekre, mint a társadalom békés nyugalmanak biztosítására igen sokat tett. Az ipartestületnek 1948 tagja volt; a tagsági járulék 2 - 20 korona; bevétel 13,161 kor., kiadás 12,104 kor., tiszta vagyons 5343 kor., jótékony alapja 1280 kor., 1904. év végén belajstromozva volt 2874 segéd és 1344 tanoncz, előjárósági ülést tartott a testület 14

izben, elintézt 1822 ügyet, míg a békéltető-bizottság ülésein 155 ügyet intéztek el.

Városunkban szakegyletük van a famunkásoknak,
a kőműves segédeknek,
szabó munkásoknak,
festő „
vas- és fém „
cipész és csizmadia m.
nyomdász m.
sütőmunkásoknak.

Sajnos, hogy a szakegyletekben a szocialisztikus eszmék napról-napra jobban terjednek, még pedig egészségtelen irányban, amit azon tapasztalatom igazol, hogy a munkaszüntetések innen indulnak ki.

Az ipari szakoktatásról a szakiskolák rovatában számolok be.

A debreczeni kézügyesítő iskolába 55 tanuló iratkozott be, de a kitartás hiányzott, mert számuk az év végére 22-re olvadt le. A megmaradtak szép munkákat készítettek.

A kerületi és egyéb betegsegélyző pénztárak eredményel működtek, mint azt az alábbi táblázat mutatja:

A betegsegélyző czime	Tagok száma	F o r g a l o m									
		bevétel	kiadás	táppénz	kórház	gyógyszer	temetési költség	orvosi díjak	tiszti fizetés	dologi és hi- vatali kiad.	tartalék
Kerületi betegsegélyző pénztár	3 519	53 375	50,934	11,002	5,259	8,330	1,389	8,422	9,857	1,808	3,124
Ipartest. „ „	2,402	0,893	29,659	6,094	1,150	4,348	370	2,700	5 377	1,308	2,587
Keresk. „ „	609	13,914	12,822	1,048	2,387	2,811	85	1 850	2,300	1,340	1,000
Pinczér „ „	118	3,577	3,407	544	81	598	80	350	829	487	274
Önnálló munk. betegs. pénzt.	254	5,446	5,266	976	—	931	820	960	18,16	400	544

Állati termékeknek élénk kereskedelem mutatkozott, de kevés haszoneredménnyel. A szalonna üzletet a budapesti piacról irányítják és mivel nekünk még nincs konzumvásárunk, nem tudjuk az állati termékeket úgy felhasználni, mint a budapesti piac. Megjegyzem itt, hogy igaztalan a debreczeni kereskedelmi és iparkamara ama vádja, melyet 1904 évi jelentésében mond, hogy tudniillik a konzumvásár létesítésének akadálya a városi tanács nemtörődése és hanyagsága folytán késik. A városi tanács ismeri ezen üdvös intézmény létesítésének szükséges voltát és már meg is tett minden előkészületet arra, hogy a konzumvásárt létesítse.

Az általános drágaság a szalonna és zsír árát is felemelte, valamint a sertésaprólék beszerzését is megnehezítette.

A selyemtermelés előmozdításáért elismerő sorokat kapott a város közönsége; a magam részéről mindent elkövettem a selyemtenyésztés érdekében, eperfákat ültettettem és gondoztattam, örömmel jelezvén, hogy egyesek fáradozásuk jutalmát a gubók beváltása árából megkapták.

A fakeskedés kedvező volt, a legnagyobb eladó természetesen a város volt, mint azt a faforgalmi kimutatás bizonyítja.

A városnak van szeszkereskedése, mely a házi-pénztár jövedelmét gyarapítja és az ugynevezett ötös bizottság felügyelete alatt áll.

A divat-, kézmű- és rövidáru-kereskedés lanyha volt, ami szoros összefüggésben van a mostoha terméssel és az emberek jövedelmének esésével.

A városunkban tartatni szokott országos vásárok élénkek voltak, a mezőgazdasági kedvezőtlen viszonyok azonban az adás-vételen meglátszottak.

Ami a kövezetvámokat illeti, városunk kövezetvám engedély okirata 1904 április 15-ikén kelt; időtartama 5 év; a vasuti és vámsorompó házi kezelésben van. A kövezetvám jövedelmét a zárószámadás mutatja.

Az 1904. évben tartott 4 országos és 48 heti állatvásár forgalmát a következő táblázat mutatja:

Felhajtattott				Eladatott				Helypénz és egyéb vásári bevétel koronában mutatja a zárószám- adás.
ló	szarvas marha	sertés	juh	ló	szarvas marha	sertés	juh	
45,825	60,310	52,810	87,860	21,179	34,400	34,400	65,100	

A debreczeni ipartestület hitelszövetkezet, csizmadia termelő és áruszövetkezet, mely nagy állami segélyvel rendezkedett be és a közös termelésre gyárszerű üzemet

rendezett be, válságos viszonyok között zárta le mérlegét. A közös műhelyben 64 mester, 32 segédmunkás és 12 tag dolgozott; készült a műhelyben 18,405 pár csizma és 1517 pár cipő, összesen 120,747 kor. értékben. Munkabért fizetett 40,994 koronát a mestereknek, 18,601 koronát a segédeknek és 3399 koronát a tanulóknak, összesen 62,995 kor. Nagy baja a szövetkezetnek, hogy az áru halomra gyült és nem tudott azon túl adni.

A nagyipari vállalatokhoz az 1904. évben nem volt kedv észlelhető Debreczenben. Killer Ede butorgyára, Veréb Lajos zárgyára, Schvarcz Vilmos butorgyára, özv. Hrabéczy Antalné gőzmosója, Szliuka István szikviz, Debreczen világítási vállalat, Helyi vasut javítója, Riesz Henrik kocsi-, Aufricht testvérek gőzmalma, Stern testvérek kefégyára, István gőzmalom r.-t., Mattyasovszky Andor gépjavitó, Julov Lajos vasöntője, Harsányi István asztalosgyára, Városi vágóhid és jéggyár, Erzsébet gőzmalom, Gebauer K. érczkoporsógyára, ifj. Barcsay Miklósné gőzmalma, Városi téglagyár és körkemence, Szikszay—Berger, Horváth—Tóth István, Balogh M. és Pásztor, Falk Armin és Társa kefégyára, Trnka Gotlieb gőzmalma, Máv. gépjavitó, Vidoni testvérek szalámi gyára, Bárány Mór gőzmalma, Békéssy Rózsa és Társa szappangyára, Hoffmann és Kronovitz, Városi nyomda és csizmadia áru termelő szövetkezte, Áron Miksa likörgyára, Neubauer János sodrony- és Schvarcz Ármin paszomán gyára működnek városunkban.

Gyáripárunknak nehéz küzdelmet kellett folytatnia a politikai helyzet okozta zavarokkal, ezenkívül a hitelnyújtás rendezetlen és kielégítést nem adó helyzetével valamint a gyakori munkaszünetésekől származó munkás-kéz hiányaival.

Ennyit kívántam elmondani városunk kézi-, kis- és gyáripáráról.

Mint e rovat alá tartozót megemlítem, hogy 1904-ben városunkban 7 esetben rendelt el csődöt a kir. törvényszék.

Városunk munkásviszonyai.

A sztrájkok és a kivándorlás.

A munkások szakszervezeteiben találjuk meg azon elveket, melyek nyomán haladnak. Ezek a szakszervezetek erősebb és nagy forgalmat mutatnak fel. A szociáldemokrata pártvezetőség 1904. év végén közzétett jelentésében a köv. adatokat találjuk:

A párt tagjainak száma 1904-ben 41,138.

„ vagyona 1903. év végén 526,757 kor. 75 fillér

„ bevétele 1904-ben 864,820 „ 32 „

összesen: 1.373,578 kor. 07 fillér

ebből kiadás volt 1904. 706,520 „ 07 „

Munkanélkülieknek adott a párt

segély czimén 123,946 kor. 73 fillér
 agitációra, irodai és egyéb költségre 194,110 „ 83 „
 beteg, rokkant, özvegy és árvasegélyt 199,560 kor. 89 fillér.

Ilyen erős szervezet védi a sokszor minden komolyabb ok nélkül a sztrájkba lépő munkást. Ez az oka aztán, hogy a munkások bérharcaikban semmi tekintettel sincsenek a munkaadók érdekeinek még azon részére sem, mely a vállalat fennmaradását illeti. Nem tekintik a maguk érdekében kívánatos vállalat fennmaradását és nem haboznak oly követelésekkel fellépni, melyek igen sok esetben magának a vállalatnak alapjait is feldulják.

Ennek egyetlen szere a munkaadók szervezkedése és a munkaközvetítés szervezése, a munkástanonczok létesítése.

Mig ezek meg nem lesznek, addig a helytelen irányban haladó szociálizmus, amikor csak akarja, megteremti a munkaszünetést, ki nem számítható károkat okozva a munkaadónak és munkásnak egyiránt.

Városunkban az 1904-ik évben hét izben dult a munkaszünet, sztrájkba léptek a Falk és Társa kefégyár 402, a Stern-féle kefégyár 376, a Halász és Társa gyár 71, a Dohánygyár 1235, a pékek 65, a szobafestők 45, a kőművesek 400 munkása. A dohánygyári, a kőművesek és a kötőszer munkásai munkaszünetése nem járt eredménnyel, a többi igen. A munkabér veszteség 128,000 koronát tett ki. A munkaszünetetők városunkban nagyobb zavargásokat vittek végbe, melyek a rendőri beavatkozást tették szükségessé.

A munkáviszonyok ziláltsága sietteti a kivándorlást; városunkból 1904 ben kivándorolt utlevéllel 116, 64 férfi, 38 nő és 14 gyermek és pedig 35 iparos, 6 kereskedő és 5 földműves, egyéb foglalkozásu 56. — A kivándoroltak közül csak 5 tért vissza.

Debreczen szab. kir. város kiterjedése, házainak száma és népessége.

A város területe 3845 hold, külső terület 162,626 $\frac{1}{2}$ hold; összes terület 166,571 $\frac{1}{2}$ hold; vagyis 16.95 □ mértföld, kilométerekben kifejezve 958 $\frac{1}{2}$ □ öl.

Házak száma:

a) belső területen	6195
b) a mezőségen	1367
c) az erdőségekben	569
Együtt	8131

Lakosság.

1. Polgári lakosok ...	72,351 lélek.
2. Katonaság létszáma	2,655 „
Együtt	75,006 lélek,

mely szám hitfelekezetek szerint így oszlik meg:

1. Ev. ref.	52,282
2. Róm. kath.	13,258
3. Izraelita	6,192
4. Gör. kath. és gör. k.	2,194
5. Ág. ev.	1,009
6. Unitárius	43
7. Egyéb vallásfelekezet	28

Összesen: 75,006 lélekszám az 1900 évi népszámlálás adatai szerint.

A lakosság óriási része magyar, szép számmal vannak, kik a magyar-német nyelvet beszélük, azonkívül vannak mintegy 150-en, akik magyarul németül-franctiául, illetve angolul beszélnek.

(Folyt. köv.)

Hajdu vármegye és Debreczen selyemtenyésztése 1905. évben.

Hajdu vármegyében 1905. évben 11 községben a közterületeken és közutak mellett levő lombzedésre alkalmas szederfák száma hivatalosan megszámlálva nem volt. A magán tulajdonban levő szederfákon kívül a fenti szederfáknak köszönhetjük, hogy 116 selyemtenyésztő 1308 kg. gubót termelt és 2189 koronát keresett. Átlagos keresete egy tenyésztőnek 18 korona volt; legmagasabb keresete pedig egy tenyésztőnek 79 koronára rugott. A selyemtenyésztés megkezdése óta 11,266 koronát fizettünk ki a vármegyében.

Hajdu vármegye szederfaállománya. Az országos selyemtenyésztési felügyelőség kiosztott részint a községekben lakó magánfeleknek, részint az állami és törvényhatósági utak befásítására 1905-ben 60 darab kiültetésre alkalmas szederfát; 33,840 darab 2—3 éves szederfacsemetét. Működése óta pedig kiosztott a vármegyében 520 darab kiültetésre alkalmas szederfát; 134,240 darab 2—3 éves szederfacsemetét.

Ez évben a községi faiskolákból kiültettek 920 darab szederfát. Kiültettek ezenkívül közterekre és közutak mellé 454 darab másnemű fát, daczára annak, hogy fentebb kimutattuk, milyen nagy mértékben veszi hasznát a szegény ember éppen a szederfának.

Ez évben tönkrement 92 darab szederfa.

A vármegye selyemtenyésztése községenként 1905-ik évben.

Alsó-Józsa községben 1905. évben 2 selyemtenyésztő 45 kg. gubót termelt és 76 koronát keresett. Átlagos keresete egy tenyésztőnek 38 korona volt; legmagasabb keresete pedig egy tenyésztőnek 61 koronára rugott. A selyemtenyésztés megkezdése óta pedig 76 koronát fizettünk ki a községben.

A faiskolának állapota rossz.

Alsó-Józsa községben az idén tettek először kísérletet a selyemtenyésztéssel és pedig meglehetősen jó sikerrel, mert átlag 38 koronát kerestek a tenyésztők. A 61 korona 44 fillért kitevő legtöbb kereset a gazdasági tanintézet növendékeinek jutott. A jó eredmény következtében bizonyára fokozódni fog a nép érdeklődése ezen hasznos kereseti ág iránt. Épen azért kérjük az előljárást, fordítson több figyelmet a szederfatenyésztésre, mert nagyon kifogásolható és az ügy iránt meglehetősen közönyre mutat, hogy a faiskolát teljesen elhanyagolják és a területből csak 20 □ ölet használnak szederfatenyésztésre. Reméljük, hogy a faiskolát csakhamar rendbe hozva ott a vármegyei szabályrendeletben előirt nagyságu területen sok szederfát fognak nevelni és azoknak fokozatos kiültetéséről is gondosnak.

Földes községben 1905. évben a szokásos csonkítás után közterületeken és közutak mellett 40 drb lombzedésre alkalmas szederfa állt rendelkezésére a selyemtenyésztőknek. Esett egy selyemtenyésztőre átlag 8 darab. A magán-tulajdonban levő szederfákon kívül a fenti szederfáknak köszönhetjük, hogy 5 selyemtenyésztő 31 kgr. gubót termelt és 45 koronát keresett. Átlagos keresete egy tenyésztőnek 31 koronára rugott. A selyemtenyésztés megkezdése óta 68 koronát fizettünk ki a községben.

Földes községben tavaly nem volt selyemtenyésztés. Az idén 5 család vállalt hernyót, azonban csak 9 koronás átlagos keresetre tettek szert, valószínűleg azért, mert

nem táplálták eléggé a hernyókat. De a tenyésztés körül más hibának is kellett történni, mert a hernyók renyhékosak lettek. Ezen betegség fellépését a tenyésztő helyiség fülledt rossz levegője, a tisztátalanság és a hernyók összezsufolása idézi elő. Hisszük, hogy a tapasztaltokon okulva, jövőre pontosan az adott utasításokhoz alkalmazkodnak majd a tenyésztők. Idejegyezzük különben, hogy legtöbb és legjobb gubót Pércsi József hozta beváltásra és 31 kor. 96 fillért kapott érte. Nagy hátrányára van a selyemtenyésztésnek, hogy az új óvoda elé az idén 20 darab ákáczfát ültettek. A szegény lakosok érdekében nagyon kérjük az előljáróságot, hogy közterületekre kizárólag szederfát sziveskedjenek ültetni, mert a selyemtenyésztéssel foglalkozó szegény népnek nincs földje, ahova fát ültesen és így a közterületeken álló fákra van utalva. Nincs is a szederfán kívül másnemű fa, melynek jobban hasznát venné a szegény ember. Különben az 1894. évi XII. t. cz. 46. és 47. szakasza is elrendeli, hogy ahol az égnajlati és a talajviszonyok alkalmasak, ott a selyemtenyésztés érdekében a szederfatenyésztésre különös gond fordíttassék és a termelt csemeték az utcák, terek és közutak befásítására használják. A községi faiskola példás rendbentartásáért Kiss József főbirónak és Nagy István ref. tanítónak meleg köszönetet mondunk.

Hajdudorog községben először tenyésztettek az idén. A jelentkezett 6 selyemtermelő átlag 17 koronát keresett. Legmagasabb keresete egy tenyésztőnek 46 kor. 22 fillérrugott. Ezt az összeget özv. Konkoly Dénesné kapta a gubóért. Hogy nagyobb eredményt nem értek el a tenyésztők, ennek egyedüli oka a lombhiány volt. Ezért nyomatékkal kérjük az előljáróságot, hogy a község szederfaállományának gyarapítására sziveskedjék minden lehetőséget megtenni. Különösen a faiskolában neveljenek sok szederfát és ezeket az utcákra, közterekre, továbbá a község körül elterülő legelőre ültessék ki. A fő természetesen az, hogy a fák védelméről is kellőleg gondoskodjanak és azokat legalább tuskével foglalják körül, valamint gyakori öntözésükre is legyenek figyelemmel. Igen szép a hajdudorogiaktól, hogy a saját területükre is ültetnek szederfákat. Figyelmeztetjük azonban az előljáróságot, hogy első sorban a közterületeket fásítsa be a faiskolában nevelt szederfákkal és csak a fennmaradó felesleges fákat ossza ki a magánosok között. Mint figyelemre méltó dolgot megemlítjük még, hogy a csekély szederfa állomány mellett a lombhiány nagyban pótolható élő szederfasövénnyel is, mert tapasztalati tény, hogy egy jól gondozott és helyesen kezelt sövény rövid idő alatt sok lombot szolgáltat a hernyók táplálására. Ha az érdemes előljáróság a faiskola körül sövényt létesítene, úgy a szükséges csemetét bármily mennyiségben ingyen megküldi az országos selyemtenyésztési felügyelőség. Ide jegyezzük végül, hogy Oborzik Ede kertész a községi faiskolát dicséretes szorgalommal műveli.

Hajduhadház községben 1905. évben a közterületeken és közutak mellett levő lombszedésre alkalmas szederfák száma hivatalosan megszámlálva nem volt. A magántulajdonban levő szederfákon kívül a fenti szederfáknak köszönhetjük, hogy 6 selyemtenyésztő 83 klg. gubót termelt és 137 koronát keresett. Átlagos keresete egy tenyésztőnek 22 korona volt; legmagasabb keresete pedig egy tenyésztőnek 42 koronára rugott. A selyemtenyésztés megkezdése óta 487 koronát fizettünk ki a községben.

Hajduhadház községben az idén ismét hozzáláttak a selyemtenyésztéshez. Az eredmény azonban csak közepes volt, aminek oka az, hogy egy helyen nem szellőztették a

tenyésztő helyiséget, egy helyen pedig nedves levéllel etették a hernyókat. Ezek persze nagy hibák, amelyeket jövőre kerülni kell. — A hat tenyésztő átlagos keresete 22 koronát, a legnagyobb kereset pedig 42 korona 10 fillért tett ki. Ez utóbbi összeg Sándor Miklós tenyésztőnek jutott. A selyemtenyésztés bizonyára nagyobb lendületet venne a községben, ha közterületeken elegendő lombosított szederfa állna rendelkezésére. A szegény nép érdekében melegen kérjük tehát a t. előljáróságot, hogy a szederfa-állomány növelése érdekében fektessen nagy súlyt a községi faiskolában a szederfatenyésztésre. Különösen kívánatos volna az utcákat és a közlekedési utak mellékét mielőbb befásítani szederfával. A kiültetett fiatal fákat pedig lássa el védőkaróval, vagy tuskével és legalább ültetésük első két évében nyáron gyakori öntözésükről is gondoskodják, mert valószínűleg ezek hiányában ment tönkre az idén 19 drb szederfa a községben. Örömmel említjük meg, hogy itt 3200 □-öl területen epreskertet létesítettek, amelyben ez idő szerint 528 drb szederfa áll. Elismerésünket nyilvánítjuk Csapó László főbirónak és Simon Károly szakkezelőnek a községi faiskola rendbentartása körül kifejtett ügybuzgó tevékenységükért.

Kaba községben 1905 évben selyemtenyésztéssel nem foglalkoztak. A selyemtenyésztés megkezdése óta 329 koronát fizettünk ki a községben.

Hogy a selyemtenyésztés iránti kedvet felélesszük a községben, ez okból az idén vetített képek kíséretében selyemtenyésztési előadást tartottunk a népnek. Örömmel mondjuk el, hogy az előadás iránt igen nagy érdeklődés nyilvánult, amiből méltán következtethetjük, hogy jövőre már itt is felkarolják majd a selyemtenyésztést. Az előadáson megjelent mintegy 100 hallgató között az értelmiség részéről ott láttuk Davidházy János esperest, Lengyel Imre ev. ref. segédlelkézt, valamint Sági Lajos és Dobos László tanítókat. Kérjük az előljáróságot, fordítson nagyobb gondot a községi faiskola művelésére, alkalmazzon oda állandó szakkezelőt és fektessen nagy súlyt a szederfatenyésztésre.

Mikepércs községben 1905. évben 1 selyemtenyésztő 4 kgr. gubót termelt és 5 koronát keresett. A selyemtenyésztés megkezdése óta 5 koronát fizettünk ki a községben.

Mikepércs község nem volt selyemtenyésztési felügyelőségi kerületbe beosztva. Az illető tenyésztő a selyemtermését közvetlen Szekszárdra a központból kapta és termelt gubóit ugyanoda szállította be. Kérjük az előljáróságot, szaporítsa mindinkább a szederfaállományt, hogy többen és nagyobb sikerrel üzhessék a községben a selyemtenyésztést. A faiskola rendbentartásáért Nánássy József és Szabó József tanítók dicséretet érdemelnek.

Téglás községben 1905. évben a közterületeken és közutak mellett lombszedésre alkalmas szederfa nem volt. A magántulajdonban levő szederfáknak köszönhetjük, hogy 37 selyemtenyésztő 497 kgr. gubót termelt és 844 koronát keresett. Átlagos keresete egy tenyésztőnek 22 korona volt; legmagasabb keresete pedig egy tenyésztőnek 58 koronára rugott. A selyemtenyésztés megkezdése óta 1787 koronát fizettünk ki a községben.

Téglás községben az idén is 37 selyemtenyésztő volt, mint a múlt évben. Az átlagos kereset azonban 25 koronáról 22 koronára csökkent, mert a sok esőzés miatt nem lehetett a hernyókat rendszeresen és kellőképpen táplálni. Az 58 korona 38 fillért kitevő legmagasabb keresetet Grach

Imre kapta a beváltásra hozott gubókért. Reméljük, hogy jövőre sikeresebb eredményt fognak elérni a téglásiak. Mint a múlt évben, úgy az idén is csak úgy boldogulhattak a tenyésztők, hogy gróf Degenfeld Gusztávné kegyes volt megengedni, miszerint az uradalomban levő szederfákrol ingyen szedhettek lombot. Amidőn ezért hálás köszönetünket nyilvánítjuk, egyben figyelmeztetjük a tenyésztőket, hogy a lombzedésnél kimélgék az uradalmi szederfákat és egyéb kártételektől is óvakodjanak, nehogy jövőre megvonják tőlük ezen kedvezményt. Ezzel szoros kapcsolatban azonban megkivánjuk jegyezni, hogy az uradalmi szederfákra minden körülmények között bizonyon nem számíthatnak a tenyésztők. A selyemtenyésztéssel foglalkozó szegény nép pedig már nehezen nélkülöznél a megszokott biztos keresetet, amelyhez ezen termelési ág révén éppen azon időszakban jut, midőn múlt évi élelmét felélte és leginkább reá van szorulva a pénzre. Így tehát az előjáróságnak lesz hazafias hivatása, hogy a község szederfaállományának növeléséről minden kitelhető módon gondoskodjék. Ez okból kérjük, alkalmazzon rendes szakkezelőt és állandó munkást a faiskolához, hogy annak üzemterv szerű mivélése biztosítva legyen. A szederfatenyésztést pedig különösen karolja fel és az utcákat, valamint a község háza közelében levő teret és a hajduböszörményi utat mielőbb fásítsa be szederfával. Ezuttal is meleg köszönetünket fejezzük ki Veres Vilmos tanitónak a selyemtenyésztés emelésére irányult fáradhatatlan buzgalmaért. Az országos selyemtenyésztési felügyelőség minden intézkedésével csak azt célozza, hogy mentől behatóbban megismerttesse a tenyésztést a néppel. Erre nézve különösen jónak bizonyult a selyemtenyésztésről vetített képek kíséretében tartani szokott előadás. Ilyen előadást itt is tartott a felügyelőség szakembere és 70-en hallgatták azt. Az értelmiség közül eljöttek Ablonczy László ev. ref. lelkész, Éles László főjegyző, Murzala Gyula aljegyző, Veres Vilmos és Nagy Ambrus tanítók és A. Kiss Sándor főbíró vezetése alatt a községi előjáróság több tagja. Előadás után még nyomtatott kis füzetet osztott ki a felügyelő, mely a selyemtenyésztésnél szükséges tudnivalókat tartalmazza.

Vámospércs községben 1905. évben közterületeken és közutak mellett lombzedésre alkalmas szederfa nem volt. 1 selyemtenyésztő 16 kgr. gubót termelt és 28 koronát keresett. A selyemtenyésztés megkezdése óta 330 koronát fizettünk ki a községben.

Vámospércs községben a selyemtenyésztés határozottan visszafejlődött az utóbbi két évben. Az idén már csak egy tenyésztő, névszerint Menyhárt Lajosné vállalt hernyót és termelt gubói után 28 korona 10 fillért keresett. Még ez az egy tenyésztő is magántulajdonban levő szederfákra volt utalva, mert közterületeken nem található szederfa a községben. Már a múlt évben is rámutattunk e hiányra. Ennek dacára az előjáróság a legcsekélyebb készséget sem mutatja a bajon segíteni és így félő, hogy a selyemtenyésztéssel jövőre már egészen felhagynak a községben. Elég szomorú, hogy a község vezetősége ridegen elzárkózik az ügynek támogatásától, holott éppen hivatásos kötelessége volna minden uton-módon előmozdítani a szegény nép anyagi jólétének gyarapodását. Nagyon jól tudja az előjáróság, hogy a selyemtenyésztés révén éppen aratás előtt jut biztos kereset a szegény nép, vagyis oly időben, amikor a legszorultabb helyzetben van. Kérve-kérjük Vámospércs község vezető férfait, hogy teljes jóindulattal karolják fel a selyemtenyésztést és évről-évre fokozódó mérvben ültessenek szederfákat az utcákra, terekre és a

közlekedési utak mellékére, mert csakis a közterületeken levő szederfák képezhetik biztos alapját a sikeres selyemtenyésztésnek.

Debreczen városban 1905. évben a szokásos csonkítás után közterületeken és közutak mellett 800 darab lombzedésre alkalmas szederfa állt rendelkezésére a selyemtenyésztőknek. Esett egy selyemtenyésztőre átlag 22 darab. A magántulajdonban levő szederfákon kívül a fenti szederfáknak köszönhetjük, hogy 36 selyemtenyésztő 372 kgr. gubót termelt és 627 koronát keresett. Átlagos keresete egy tenyésztőnek 17 kor. volt; legmagasabb keresete pedig egy tenyésztőnek 79 koronára rugott. A selyemtenyésztés megkezdése óta 6,092 koronát fizettünk ki a városban.

Szederfaállománya: Az országos selyemt. felügyelőség kiosztott részint a városnak, részint a városban lakó magánfeleknek 1905-ben 40 drb. kiültetésre alkalmas szederfát; 6640 drb. 2-3 éves szederfacsemetét. Működése óta pedig kiosztott a városban 66 drb. kiültetésre alkalmas szederfát; 27,670 darab 2-3 éves szederfacsemetét.

Kiültettek közteterekre és közutak mellé 382 drb. másnemű fát, dacára annak, hogy fentebb kimutattuk, milyen nagy mértékben veszi hasznát a szegény ember éppen a szederfának.

Ez évben tönkre ment 72 darab szederfa.

A faiskolának állapota jó.

Debreczen városában a selyemtenyésztők száma 42 ről 36-ra, az átlagos kereset pedig 24 koronáról 17 koronára szállt le. A legmagasabb keresete Kalmár Sándornénak 79 korona 84 fillért tett ki. A városban háromszor tartott előadást a selyemtenyésztési felügyelő a selyemtenyésztésről vetített képekkel, melyen összesen 370-en vettek részt. Az értelmiség közül ott voltak: Zong János ev. ref. tanító, Szilágyi Julia tanítónő, Nagy Lajos vasuti tiszt, Kopányi István póstás, Károlyi Sándor építész, Kaposzli Imréné és Szabó Vilma tanítónők, Kovács János főreáliskolai tanár, Kiss András tanító, Koss Zsigmond földbirtokos, Kiss A. né tanítónő és Kardos Ferenczné tanítónő stb. A városba egy külön oktatót is küldött az országos selyemtenyésztési felügyelőség azon célból, hogy a tenyésztőket betanítsa a hernyók nevelésére. Ha a tenyésztők a látottak és hallottak szerint nevelték volna hernyóikat, akkor kedvezőbb eredményt értek volna el. Melegen kérjük a városi hatóságot, hogy karolja fel hazafias buzgalommal a szegényebb lakosság érdekében a selyemtenyésztés ügyét és sziveskedjék a város szederfaállományát szaporítani. Neveljenek a városi faiskolában minél több szederfát, hogy azokkal a közutakat és a szegényebb nép által lakott külvárosok utcáit mielőbb befásíthassák. Hiszen nagy városokban is igen szép keresethez jutnak a selyemtenyésztők. A többi között Zombor városában az idén 24,742 koronát, a selyemtenyésztés megkezdése óta pedig 339,776 koronát kerestek a selyemtenyésztők. A nagy városok fő utcáira szederfát nem ültetnek, azért ott akként pótolják a hiányt, hogy nagyobb területeken szedreskerteiket létesítenek. Ilyen helyeken kevés fáradtsággal rövid idő alatt sok lombot szedhetnek a tenyésztők, legkönnyebb a fák gondozása és a lombzedés ellenőrzése. E városban is vannak szedreskertek, kérjük a hatóságot, hogy lehetőség szerint még a városhoz közel létesítsenek ilyeneket, hogy a tenyésztők közelből szedhesék a lombot. Az idén nem lett ültetve közhelyekre szederfa. A régebbi ültetésüket karóval és tuskével ellátták és jól ápolták, mégis elszáradt 62 darab. Nagyon kérjük a hatóságot, hogy a kiültetett fiatal szederfákat szárazságban

gyakrabban öntözzék, nehogy azok elpusztuljanak. Hálás meleg köszönettel adózunk Kovács József városi polgármesternek és a városi hatóságnak a szederfatenyésztés iránt tanusított érdeklődésükért.

Felhívás

a magyar gyáripar érdekében indítandó országos mozgalomra.

Az emberi haladás azon korszakában élünk most, amelyben a gazdasági erők parancsoló, sőt szabad állítani, egyedüli jelentőséggel bírnak. Ez erők immár harcban állanak egymással és előreláthatólag tovább fog e küzdelem fejlődni, mikor azután az államok sorsa és jövője a szerint fog fejlődni, amint egyik vagy másik erősebben fogja megállni helyét e gazdasági csatában. Nincs sok idő a gondolkodásra, a halogatásra. Ma évek alatt annyit fejlődünk, mint 20—30 évvel ezelőtt egy-egy évtized alatt sem. Az a nemzet, amelyik a mostani viszonyok között egy pár évet stagnál, évtizedeket veszít, de esetleg egész jövőjét eljátszhatja. A többi államok villanykocsija a haladás terén átszánt rajtunk és könnyen a pusztulás örvényébe sodorhat bennünket. Itt tenni, cselekedni kell, minden habozás nélkül. A kislelkűségnek, az előre lemondó számításnak el kell tűnnie.

Mi tisztelettel alulírottak már hónapok óta dolgozunk egy eszmén, melynek megvalósítása Magyarországon rövidesen megteremtendő a háziipart és az európai számottevő tényezők közé emelné a magyar kereskedői kart és ipart.

Ez eszme a következő:

Alakítsuk meg a magyarországi összes kereskedők szövetségét, melynek tagjai kötelezzék magukat arra, hogy a 2—3 évi határidő mellett szállítandó, a külföldivel árra és minőségre egyenlő magyar iparcikkeket atveszik. Ugyane szövetséget alakítsa meg azon országos részvénytársaságot, amely a kérdéses cikkek készítő és szállító gyárait szervezze, építse és fenntartsa.

E kombináczióknak eredménye lesz a magyar ipar felvirágzása és a magyar kereskedelem megerősítése.

Mert az így keletkezett gyárak jövője biztosítva van a kereskedők szövetségében, mint biztos és állandó vevőben. Amennyiben a kereskedő szövetségnek érdekében fog állani a létesítendő gyárakat főtartani, hisz ő is részvényes azoknál. A gyár pedig jó és olcsó árakat készíthet, mert a részvényes ugyanaz, aki az árut a gyártól megveszi. Így két uton jelentkező a haszon, a gyár nem lesz kénytelen, úgy mint eddig az áru minőségének rovására a hasznot hajhászni. Nem lesz szüksége annál inkább, mert meg fog szünni a külföldi konkurrenzia, vevői biztosak állandóak lesznek.

E terv keresztülviteléhez óriási tőke szükséges. Az igaz! De hisz Magyarország összes kereskedői és iparosi mérhetetlen nagy erőt képviselnek és ott vannak dús gazdag főuraink, birtokosaink, akik bizonyára követni fogják az angol példát és pénzüket immár egyszer a magyar ipar- és kereskedelem előmozdításától sem fogják megvonni. És annál inkább jogunk van ez áldozatkészségre számítani, mert főuraink éppen a közelmúlt napok politikai viharai között 100,000-ket áldoztak politikai célokra, tehát most, mikor szintén a magyar nemzet előnyéről, jövőjéről van szó, vissza nem vonulhatnak.

Itt csak röviden vázoltuk az alakítandó „Magyar országos kereskedelmi szövetség és ipari részvénytársaság” tervét. De nem késünk hamarosan előállni további részletes indítványainkkal is. Addig foglalkozzatok az eszmével, közöljétek észrevételeiteket és ha helyesnek találjátok eszménket, — amiben kétségünk nem lehet — terjesszék azt és nyerjétek meg annak a mértékadó köröket, tényezőket.

Tervünk alapos kidolgozását részint nyomtatványok, részint értekezletek útján fogjuk előterjeszteni.

E felhívásunkat közöltük az ország összes közgazdasági, ipari és kereskedelmi intézményeivel, a jelentősebb cégekkel, a hírlapok szerkesztőségeivel, a legutóbbi országház összes tagjaival és hasonló módon és erélyvel folytatjuk a munkát tovább is.

A megkeresettek hazafias támogatására számít a Debreczeni Kereskedelmi Kör szervező bizottsága nevében:

Kontsek Géza, elnök, nagykereskedő. Dr. Vajda József, titkár, ügyvéd. Bán Kálmán, kereskedő. Békes Lajos, kereskedő. Boross Izidor, kereskedő. Dávid Jakab, nagykereskedő. Dávid Zoltán, kereskedő. Félegyházi János, kereskedő. Gyürki Sándor, kereskedő. Ippen József, nagykereskedő. Kálnay Lipót, gyáros. Kertész Miklós, kereskedő. Kurcz Dávid, nagykereskedő. Lusztig Károly, nagykereskedő. Aszodi Mór, nagykereskedő. Csillag József, nagykereskedő. Deutsch Albert és Fia, nagykereskedő cég. Frank Rezső, nagykereskedő. Hochfelder Jakab, kereskedő. ügynök. Mayer János, kereskedő. Rankai Béla, kereskedő. Schwarcz Vilmos, malomtulajdonos és bankigazgató. Tolnai Dániel, kereskedő. Váray János, kereskedő. Zelinger Ede, ipartestületi elnök.

Hirek.

— 48-iki zászlók a városi muzeumban. Utolsó kimutatásunk márczius 8-ika óta ismét több érdekes tárggyal gyarapodott a városi muzeum. Első helyen említjük a városi tanács határozata folytán a köz- és magán levéltárból átal hozott relikviákat. Nevezetesen: a debreczeni 48-iki gyalog nemzetőrség arannyal, ezüsttel gazdagon kivarrt két selyem lobogóját; egyiket Pethő Sándorné Fazekas Éva, másikat Zurics Ferencz őrnagy ajándékozta volt a nemzetőröknek; a debreczeni lovas nemzetőrség selyem lobogóját. Vörös banderális zászlót, melyet valószínűleg István főherceg nádor 1847. évi látogatásakor használtak Fiume város színeit viselő két lobogót; a fiumeiek 1893. évi látogatása emlékére készültek. Óreg faragott faszéket, 1694-ből valót. A városi házipénztár ajándékai: Hazánk vármegyének színes czimerei 1839-ből; a Habsburg ház tagjainak arcképcsoportja, kőrajz. V. Ferdinánd idejéből József nádor arcképe, kőrajz. Ajándékozta a következők is: özv. id. Boczkó Sámuelné: 50—60 éves köcsög kalapot, esernyőt, színes mellényt, tajtékpipát, dohány- és tintatartót. Fazekas Matild: régi czimeres üvegpoharat s Kossuth bankókat; Gellén János 1706-ból való ezüst pénzt; Grünfeld Ferencz régi bajonettet; Hartstein Kálmán 19 drb ezüst pénzt és 51 drb rézváltópénzt. Hoffmann Izabella 3 drb virágcsokrokat ábrázoló kézfestményt. Horváth Béla tanuló 6 drb Kossuth bankót. Ibrányi István és neje 1774., 1800., 1853-ból való polgári okleveleket, 10 drb Kossuth bankót, 5 drb régi pénzt. Kovács Gyuláné vaskereskedőné: Fáy F. Assertiones ex universa Theologia cz. 1779-ben Váradon nyomtatott könyvét. Kéri Hani: 1848-beli Komáromi kalendáriumot. Katz Jónás: Vahot Imre 1855-beli Nagy Képes Naptárát. Magyar János halápi kaszálójában talált őskori bögrét, 5 drbot. Nagy Sándorné (József kir. herceg-u. 51. sz. a.) 1792-ből való czintányért. Névtelen: Kossuth Lajos üvegre festett kis arcképet. Sági Lajos régi mézeskalácstányér formát s arról csinált mézeskalácsot. Pap József tanuló Kossuth-bankót. Zoltai Lajosné egy régi pénzt s a hármas szövetség bronz érmét. Villás Mihályné egy régi fakupát. Özv. Veröczky Jánosné régi módi struczollas női kalapot. Az adományozó urnőknek és uraknak e helyen is hálásan köszönjük meg ajándékaikat. Vétel által szereztük br. Eötvös József empire stíli. szekrényét s néhány néprajzi tárgyat. Márcz. 25. A muzeum óre.

4168.
sz.
1906.

A hortobágyi intézőbizottság 5 -- 1906. sz. előterjesztése a Hortobágyra ló, sertés és szarvasmarhanak kihajtási határideje meghatározása tárgyában.

Végzés.

Ezen előterjesztés folytán a ló- és sertéseknek a hortobágyi legelőre kihajtása f. é. április 2-től; továbbá tekintettel az általánosan ismert takarmány szükségére, a szarvasmarháknak április 8-tól kezdődő kihajtása engedélyezettik.

Miről a számvevőség, a mezőrendőrkapitányság, Farkas Albert mátai biztos jegyzőkönyvi kivonaton, a gazdaközönség pedig a hírlapok újdonsága rovatában leendő közzététel útján értesítettik.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1906. évi márczius hó 29-én tartott üléséből. Kiadta:

Varga,
jegyző.

3837.
sz.
1905.

A m. kir. honvédelmi miniszterium a következő pályázati hirdetményt bocsátotta ki:

Pályázati hirdetmény

gróf Reichenbach Lessonitz Vilmos által rokkant tengerészek segélyezésére létesített alapítványra.

A trieszti cs. és kir. tengerész kerületi parancsnokság pályázatot hirdet a fent nevezett alapítvány jövedelméből 1906. évi jan. hó 1-től számítandólag adományozandó egy, évi 100 kor. segélydíj élvezetével járó alapítványi helyre.

Ezen alapítványra első sorban az 1864 ik évi május 9-iki helgolandi tengeri ütközetben rokkanttá váltak, valamint az ugyanezen alkalommal elesettek özvegyei és árvái, — ilyenek hiányában valamely későbbi tengeri ütközetben rokkanttá váltak, illetőleg elesettek özvegyei és árvái bírnak igénynyel.

Felhivatnak tehát az igényjogosultak, hogy a szükséges igazoló okmányokkal felszerelt pályázati folyamodványaikat f. é. április hó 9-éig a trieszti cs. és kir. tengerészkerületi parancsnokságnál nyújtsák be.

A folyamodó szegénységi, vagy helyhatósági bizonyítvánnyal tartozik igazolni, hogy vagyontalan szegény és segélyre szorul.

A városi tanács.